

Oponentský posudek na bakalářskou práci „Hérakleitos a *psýché*“ studentky Nikolý Plíškové.

Vypracoval: doc. Hynek Bartoš, PhD.

Jak již název napovídá, předložená práce se věnuje Hérakleitovu konceptu *psýché*. Autorka vychází ze dvanácti zlomků, ve kterých je doložen výraz *psýché* (případně *anima*), a z omezené (byť reprezentativně vybrané) české a anglické sekundární literatury. V úvodní kapitole představuje dané téma v kontextu antické filosofie, v druhé části se věnuje nejstarší evidenci o užívání výrazu *psýché*. Třetí kapitola čtenáře blíže seznamuje s Hérakleitem a jeho dílem, zatímco čtvrtá kapitola zaostruje na problematiku duše u tohoto autora. V páté kapitole, která je hlavní částí celé práce, se autorka velmi podrobně věnuje každému z dvanácti Hérakleitových zlomků a představuje nejdůležitější otázky a obtíže spojené s daným zlomkem a nejobvyklejší způsoby interpretace.

Autorka se velmi dobře orientuje v diskutované problematice, dokáže vystihnout interpretační pozici a argumenty současných interpretů, postupuje systematicky a metodicky. Ačkoli jde pouze o bakalářskou práci, autorka se v některých ohledech přibližuje standardům profesionální akademické publikace. S ohledem na tyto standardy bych rád zmínil také dvě slabiny této práce. Jednak autorka vychází výhradně z českých a anglických studií, což jistě stačí pro potřeby bakalářského studia, ovšem pro získání odborného náhledu na moderní diskusi o Hérakleitovi by bylo třeba přihlídnout ke studiím publikovaným i v jiných jazycích, zejména ve francouzštině a němčině. A jednak vidím rezervy ve schopnosti odlišovat interpretaci od reference. Autorka v úvodu deklaruje (s. 6), že se pokusí Hérakleitovo pojetí *psýché* „interpretovat na základě zlomků dochovaných z jeho díla“. Vzápětí upřesňuje, že se ve své práci nebude snažit „představit jednotnou a všezahrnující interpretaci Hérakleitova pojetí *psýché*“, ale že se spíše pokusí nastínit, „jaké možnosti interpretace Hérakleitova pojetí *psýché* skýtá“. V 5. kapitole pak podává přehled možných interpretací jednotlivých zlomků, avšak namísto vlastního závěru či příklonu se k té či oné interpretaci velmi často zůstává pouze u výčtu navržených (často navzájem protikladných) názorů současných interpretů. V takových případech není jasný rozdíl mezi deklarovanou „interpretací“ zlomků a pouhou reprodukcí dosavadních interpretací.

Navzdory zmíněným slabinám považuji předloženou bakalářskou práci za vynikající. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

Bude-li čas během diskuse, rád bych položil následující otázky:

Ve výkladu zlomku B 36 (40-47) se setkáváme s často opakovanou myšlenkou, že procesy, které Hérakleitos popisuje, jsou „cyklické povahy“ a mají „kruhovou kompozici“. V jakém smyslu „kruhovou“ či „cyklickou“? Ve zlomku B 36 jsou popisovány procesy mezi dvěma extrémy: duší a zemí. Nejde tedy spíše o cestu tam a zase zpět, nebo také cestu „nahoru a dolů“ (B 60)? Jinými slovy: je oscilace cyklická?

Interpretace zlomku B 107 („Špatnými svědky jsou lidem oči a uši...“) se zaměřuje především na uši, které jsou svázány se schopností slyšet (a produkovat) řeč. V poměrně obsáhlém výkladu postrádám vysvětlení, proč se ve zlomku mluví také o očích.